

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 508/2012-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. V. M., Ž., RNDr. M. C., B., a Ing. R. P., Ž., zastúpených advokátkou JUDr. Z. B., B., ktorou namietali porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co 296/2011-132 z 24. októbra 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 84/2012 z 23. mája 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. V. M., RNDr. M. C. a Ing. R. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. augusta 2012 doručená sťažnosť Ing. V. M., Ž., RNDr. M. C., B., a Ing. R. P., Ž. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 296/2011-132 z 24. októbra 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 84/2012 z 23. mája 2012 a žiadajú vydať tento nález:

„1. Základné práva sťažovateľov 1. Ing. V. M., bytom Ž., štátny občan SR; 2. RNDr. M. C., bytom B., štátny občan SR; 3. Ing. R. P., bytom Ž., štátny občan SR, podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, všetky v spojení s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.5.2012, sp. zn. 3 Cdo 84/2012 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 24.10.2011, č. k. 5 Co/296/2011-132, IČS: 5110228060 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.5.2012, sp. zn. 3 Cdo 84/2012 a rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 24.10.2011, č. k. 5 Co/296/2011-132 sa v celom rozsahu zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Žiline, aby o nej znova konal a rozhodol.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia v sume 323,50,-Eur (slovom: tristodvadsaťtri eur a päťdesiat centov) na účet ich spoločného právneho zástupcu, JUDr. Z. B., advokátky, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ako vyplýva z podanej sťažnosti, sťažovatelia boli ako žalobcovia účastníkmi konania pred Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 17 C 209/2010, v ktorom sa proti J. C. ako žalovanej (ďalej len „žalovaná“) domáhali určenia, že

spoluvlastnícké podiely k nehnuteľnostiam (špecifikované v žalobe) patria do dedičstva po neb. F. M., ktorý bol otcom žalobcov a bratom žalovanej. Sťažovatelia v žalobe uviedli, že v dedičskej veci po ich starej matke neb. J. M., bolo právoplatným uznesením bývalého Štátneho notárstva v Ž. č. k. D 1015/65-5 rozhodnuté, že celé dedičstvo nadobúda dedením zo zákona syn poručiťky F. M. na základe dedičskej dohody uzatvorenej s ostatnými dedičmi – jeho otcom Š. M. a sestrou J. C. (žalovanou). Podľa dedičskej dohody „*celé dedičstvo preberá do vlastníctva F. M., bez povinnosti vyplatiť ustupujúcich dedičov, lebo pôda je v úžitku JRD.*“; a na základe tohto rozhodnutia sa malo „*zapísať vlastnícke právo na všetky nehnuteľnosti poručiťky, teda na tie, ktoré sú zapísané v pozemkovej knihe k. ú. B*“ s tým, že nasledovali číselné údaje o jednotlivých pozemnoknižných zápisniciach. Nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom žaloby sťažovateľov, medzi nimi uvedená nebola. Potom, čo sťažovateľka Ing. R. P. zistila, že spoluvlastnícké podiely k týmto nehnuteľnostiam, ktoré sa stali predmetom konania pred okresným súdom, sú naďalej zapísané na mene neb. J. M., podala návrh na dodatočné prerokovanie novoobjaveného majetku poručiťky, a to spoluvlastníckeho podielu poručiťky k jednému z týchto pozemkov. Dedička RNDr. M. C. v dedičskom konaní tvrdila, že novoobjavený majetok je vo vlastníctve F. M., ktorý vlastnícke právo k nemu nadobudol vydržaním, a J. C. uviedla, že novoobjavený majetok je vlastníctvom poručiťky. Pretože aktíva dedičstva sa tak stali spornými, okresný súd dedičské konanie zastavil [§ 175k ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)]. Sťažovatelia v tejto situácii podali okresnému súdu žalobu, o ktorej sa viedlo konanie pod sp. zn. 17 C 209/2010. Tvrdili, že neb. F. M. spoluvlastnícké podiely k nehnuteľnostiam vydržal, keďže ich užíval od smrti svojej matky v presvedčení, že ich po nej nadobudol na základe dedičského rozhodnutia, pretože podľa tohto rozhodnutia na základe dohody s ostatnými dedičmi prevzal do svojho vlastníctva „*celé dedičstvo*“. Bol toho názoru, že iba nedopatrením v dedičskom rozhodnutí neboli uvedené všetky nehnuteľnosti, ktoré jeho matka v čase svojej smrti vlastnila. Až do dedičského pojednávania v konaní o novoobjavenom majetku (4. septembra 2009) jeho vlastníctvo nikto nespochybnil.

Okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 209/2010-80 z 11. mája 2011 žalobu sťažovateľov zamietol a odporkyni náhradu trov konania nepriznal. Okresný súd poukázal v odôvodnení tohto rozhodnutia na to, že k nadobudnutiu dedičstva dedičom dochádza s účinkami ku dňu

smrti poručiťa k majetku uvedenému v dedičskom rozhodnutí. V tomto prípade v dedičskom rozhodnutí po neb. J. M. bolo presne uvedené, na aký majetok sa toto rozhodnutie vzťahuje. Keďže sporné nehnuteľnosti tam uvedené neboli, neboli ani predmetom dedičstva. Podmienky vydržania neboli splnené už len preto, že neb. F. M. nesvedčil žiadny oprávnený nadobúdaci titul. Iba to, že následne nehnuteľnosti užíval, nikto to nenamietal a ani jeho tvrdené subjektívne presvedčenie o nadobudnutí „*celého dedičstva*“ nepostačujú na splnenie podmienok vydržania, pretože nimi nie je preukázaný vstup do oprávnenej držby. Titul nadobudnutia a dobromyseľnosť neb. F. M. preukázané neboli.

Potom, čo sťažovatelia podali proti tomuto rozhodnutiu odvolanie, krajský súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil rozsudkom č. k. 5 Co 296/2011-132 z 24. októbra 2011. Odvolací súd považoval rozhodnutie prvostupňového súdu za vecne správne a stotožnil sa s jeho odôvodnením.

O sťažovateľmi podanom dovolaní rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 84/2012 z 23. mája 2012 tak, že dovolanie sťažovateľov odmietol ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP.

Toto rozhodnutie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 11. júna 2012.

Sťažnosť na porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 296/2011-132 z 24. októbra 2011 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 84/2012 z 23. mája 2012 doručení ústavnému súdu sťažovatelia odôvodnili tým, že postupom namietaných súdov im bola odňatá možnosť konať pred súdom (pretože odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nezaoberal dôvodmi uvedenými sťažovateľmi v odvolaní a obmedzil sa iba na skonštatovanie jeho správnosti); vec bola nesprávne právne posúdená a bol nedostatočne zistený skutkový stav (pretože okresný súd nevykonal žiadne dokazovanie vo veci splnenia podmienok vydržania, najmä na otázku dobromyseľnosti neb. F. M. a vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že k vydržaniu nedošlo, to všetko napriek tomu, že aj týmito tvrdeniami odôvodnili sťažovatelia svoje odvolanie, ako aj dovolanie); dovolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil a vec nesprávne právne posúdil (pretože sa nevysporiadal

s dôvodmi sťažovateľmi podaného dovolania a považoval odôvodnenie odvolacieho súdu za dostatočné, hoci takým nebolo a v konečnom dôsledku tak odmietol dovolanie, ktoré bol povinný meritórne prerokovať, pretože pre takýto postup boli splnené zákonné podmienky).

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného

práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Podstatou sťažnosti sťažovateľov na porušenie týchto ich základných práv rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 296/2011-132 z 24. októbra 2011 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 84/2012 z 23. mája 2012 je ich presvedčenie o nesprávnosti právneho posúdenia veci oboma všeobecnými súdmi a nedostatočné odôvodnenie ich

rozhodnutí. Podľa názoru sťažovateľov bol najvyšší súd povinný ich dovolanie meritórne prerokovať, pretože pre takýto jeho postup boli splnené zákonné podmienky.

Krajský súd rozsudok č. k. 5 Co 296/2011-132 z 24. októbra 2011 odôvodnil takto:

«Odvolací súd preskúmaním napadnutého rozsudku, prislúchajúceho spisového materiálu a vyhodnotením toho, čo uviedli účastníci v odvolacom konaní, konštatuje, že prvostupňový súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu a preukázaný skutkový stav dôsledne vyhodnotil v odôvodnení napadnutého rozsudku v súlade s ust. § 132 O. s. p., na ktoré odvolací súd poukazuje a s ktorým sa stotožňuje. Aj podľa právneho názoru odvolacieho súdu navrhovateľa v 1/ až 3/ rade nepreukázali dôvodnosť svojho návrhu, a preto nemohol prisvedčiť ich subjektívnemu presvedčeniu, že ich právny predchodca sa ujal držby v roku 1966 sporných nehnuteľností a to prebratím „celého dedičstva po poručiťke J. M.“. Uvedené tvrdenie vyvracia fakt, že v dedičskom konaní po poručiťke J. M. D 1015/65 je presne uvedené, ktoré nehnuteľnosti boli predmetom prejednávania dedičstva. Preto v žiadnom prípade nebolo možné konštatovať nadobudnutie vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam právnym predchodcom podľa ust. § 134 Občianskeho zákonníka, pretože neboli splnené podmienky vydržania. Keďže odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzuje sa v ďalšom len na skonštatovanie jeho správnosti a ďalšie odôvodnenie v zmysle ust. § 219 ods. 2 O. s. p. nevyhotovuje.»

Najvyšší súd uznesenie sp. zn. 3 Cdo 84/2012 z 23. mája 2012 odôvodnil takto:

«... dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní namietanou nepreskúmateľnosťou rozhodnutí súdov nemohla byť navrhovateľom 1/ až 3/ odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.)

... 3.2. K námietke dovolateľov, že súd prvého stupňa nevykonal žiadne dokazovanie za účelom obstarania skutkových zistení o splnení podmienok nadobudnutia vlastníctva právnym titulom vydržania, dovolací súd poukazuje na obsah zápisnice z pojednávania pred Okresným súdom Žilina z 11. mája 2001 (viď čl. 72 až 70 spisu), z ktorej jednoznačne vyplýva, že na tomto pojednávaní bolo vykonané dokazovanie oboznámením podstatného obsahu listinných dôkazov (napríklad rozhodnutia Štátneho notárstva v Ž. sp. zn.

D 1015/65..., rozhodnutia Štátneho notárstva v Ž. sp. zn. D 580/89, spisom Štátneho notárstva v Ž. sp. zn. D 580/89, pozemnoknižných výpisov, výpisov z katastra nehnuteľností, identifikácií parciel, rozhodnutí katastrálneho úradu, potvrdenia poľnohospodárskeho družstva).

Navrhovatelia 1/ až 3/ sa v danom prípade domáhali určenia, že sporné pozemky nadobudol F. M. právnym titulom vydržania. Vydržanie je osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníctva... Jednou z podmienok nadobudnutia vlastníctva veci vydržaním je oprávnenosť držby... Oprávnenou môže byť len dobromyseľná držba. K posúdeniu, či držiteľ v dobrej viere je alebo nie je, treba vždy pristupovať z objektívneho hľadiska, teda nie z aspektu osobného (subjektívneho) presvedčenia toho, kto tvrdí dobromyseľnosť držby; vždy je potrebné brať do úvahy, či (by aj každý iný, v obdobnej situácii sa nachádzajúci) držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal alebo nemohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vlastnícke právo vzniknúť, teda aj k právnemu dôvodu (titulu) vzniku vlastníctva. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), omyl držiteľa musí byť ale vždy ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti daného prípadu od každého vyžadovať. Pokiaľ omyl presahuje rámec bežného posudzovania veci, je neospravedlniteľný. Držiteľ, ktorý vec drží na základe neospravedlniteľného omylu, nemôže byť držiteľom dobromyseľným a jeho držba nemôže byť oprávnená.

Pokiaľ sa za daného právneho stavu súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia osobitne zamerá na jednu z viacerých podmienok vydržania (dobromyseľnosť držiteľa) a na podklade výsledkov vykonaného dokazovania skúmal dobromyseľnosť držby F. M. vo vzťahu k navrhovateľmi tvrdenému titulu držby a v kontexte celého rozhodnutia dospel k záveru, že pod „celým dedičstvom“ nadobudnutým F. M. v konaní Štátneho notárstva v Ž. sp. zn. D 1015/65 bolo možné rozumieť iba majetok v tomto konaní za dedičstvo považovaný a Štátnym notárstvom ako dedičstvo prejednaný, nevykazuje postup súdu prvého stupňa znaky procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

... Obsah spisu svedčí o tom, že súdy tieto skutkové a právne okolnosti vzali na zreteľ a vysvetlili, že rozhodnutie o dedičstve, ktorým na základe dohody dedičov prevzal „celé dedičstvo“ (t. j. len majetok poručiteľky v tomto konaní za dedičstvo považovaný a ako dedičstvo prejednaný) F. M., nemožno považovať za nadobúdaci titul zakladajúci dobromyseľnosť jeho držby sporných pozemkov. Z ich rozhodnutí je teda dostatočne zrejmý dôvod, ktorý považovali za rozhodujúci pre záver o neopodstatnenosti návrhu. ...

... K námietke dovolateľov, že odvolací súd sa nevyjadril ku všetkým dôvodom obsiahnutým v och odvolaní, je potrebné uviesť, že obsahovou zložkou každého odvolania sú (majú byť) odvolacie námietky, podstatu ktorých logicky a nevyhnutne tvorí vždy argumentácia odvolateľa, že postup súdu prvého stupňa alebo jeho rozhodnutie sú z toho – ktorého dôvodu nesprávne. Pokiaľ by za správny mal byť považovaný názor, že odvolací súd musí vždy reagovať na všetky dôvody odvolania, bolo by ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. nepoužiteľné. ...

Zo spisu vyplýva, že odvolací súd v danom prípade dospel k záveru, že obe vyššie uvedené podmienky aplikácie § 219 ods. 2 O. s. p. sú splnené. Z rozsudkom prvostupňového i odvolacieho súdu je zrejmé zaujatie totožného (a z hľadiska prejednávanej veci určujúceho) záveru, že v danej veci z priebehu a výsledku konania o dedičstve vedeného na Štátnom notárstve v Ž. pod sp. zn. D 1015/65 objektívne nebolo možné vyvodzovať vnútorné presvedčenie právneho predchodcu navrhovateľov 1/ až 3/, že sporné pozemky užíva ako vlastník. Myšlienkový postup súdov, ktorým dospeli k tomuto záveru, je v odôvodneniach rozhodnutí súdov nižších stupňov primerane vysvetlený.

Uvedený postup odvolacieho súdu nevykazuje znaky procesnej vady v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. ...

Pokiaľ dovolatelia namietajú nesprávne hodnotenie dôkazov, dovolací súd uvádza, že v prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov (pozn.: dovolací súd sa hodnotením dôkazov nezaoberal) nejde o dôvod, ktorý by viedol k procesnej vade vymenovanej v § 237 písm. f/ O. s. p. a zakladal prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (k tomu vid' bližšie rozhodnutie najvyššieho súdu uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 42/1993.) Neprípustnosť takéhoto dôvodu je daná aj charakterom dovolacieho konania, v ktorom sa už dôkazy nevykonávajú (§ 243a ods. 2

O. s. p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané v základnom konaní. ...

3.5. V súvislosti s tvrdením dovolateľov, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. zakladajúcej prípustnosť ich dovolania, zostalo posúdiť opodstatnenosť ich námietok týkajúcich sa aplikácie § 80 písm. c/ O. s. p.

... Základnou podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O. s. p. je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Bez preukázania existencie takéhoto záujmu musí súd návrh podľa § 80 písm. c/ O. s. p. zamietnuť ako neprípustný. Ide pritom o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie návrhu; preto súd po zaujatí záveru, že určovací návrh podľa § 80 písm. c/ O. s. p. nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení procesne prípustným nástrojom na ochranu práva, zamietne takýto návrh bez toho, aby sa zaoberal meritom veci (porovnaj tiež rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2008). Ak súd zamietla určovací návrh pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je vylúčené, aby sa zároveň zaoberal vecou samou (vid Občiansky súdny poriadok, Komentár, Števček/Ficová a kolektív, C. H. Beck, 2009, str. 191).

V zmysle vyššie uvedeného bol síce postup súdu prvého stupňa v danej veci rozporný (súd na jednej strane konštatoval nedostatok naliehavého právneho záujmu navrhovateľov 1/ až 3/ v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p., na druhej strane ale zaujal aj právne závery k otázke splnenia podmienok vydržania), táto rozpornosť však neviedla k odňatiu možnosti navrhovateľov 1/ až 3/ pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.) – zo spisu totiž vyplýva, že súdy oboch nižších stupňov pristúpili aj k posúdeniu veci z hľadiska splnenia zákonných predpokladov vydržania. ...

4. Pokiaľ dovolatelia namietajú, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p., dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než v § 237 O. s. p. uvedená) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod, úspešne však môže byť uplatnená len v procesne prípustnom dovolaní (porovnaj tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010 a 7 Cdo 36/2011). V danom prípade bola uplatnená v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné.

5. K námietke navrhovateľov 1/ až 3/, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zaistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Nejde totiž o vadu konania vymenovanú v § 237 O. s. p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O. s. p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania...»

Ústavný súd konštatuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 84/2012 z 23. mája 2012 sťažovatelia tvrdili, že týmto uznesením došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože najvyšší súd ich dovolanie riadne neprerokoval a neposkytol sťažovateľom ochranu, keď ich dovolanie odmietol, pretože dospel k záveru, že ich dovolanie prípustné nie je.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená

právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. októbra 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne uviedol, z akých dôvodov považoval dovolanie sťažovateľov za neprípustné, osobitne, z akých dôvodov dospel k záveru o tom, že nedošlo vo vzťahu k sťažovateľom k odňatiu možnosti konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP]. Tieto dôvody uvedené najvyšším súdom považuje ústavný súd za dostatočné, výstižné a ústavne konformne formulované.

Ústavný súd nemá dôvod ani vo veci sťažovateľov odchýliť sa od ustálenej rozhodovacej praxe, tobôž v situácii, keď sťažovatelia nepredkladajú k tejto otázke vo svojej sťažnosti žiadnu novú argumentáciu. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľov s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci. Iba skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľovho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

Pretože ústavný súd nepovažoval právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľov, za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý

by popieral ich účel a zmysel, nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práv sťažovateľov a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľov. Z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľov v jej časti smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Ústavný súd sa zaoberal i posúdením námietok sťažovateľov smerujúcich proti rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co 296/2011-132 z 24. októbra 2011, podľa ktorých malo dôjsť k porušeniu nimi označených základných práv aj týmto rozsudkom, a to v dôsledku nesprávnosti právneho posúdenia veci a nedostatočným odôvodnením jeho rozhodnutia.

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktorý využil za splnenia zákonných podmienok (ako to jasne odôvodnil aj najvyšší súd) možnosť danú mu ustanovením § 219 ods. 2 OSP, dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľov o tom, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti sťažovateľov neobstojí. Krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovatelia vo veci nastolili. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že takto čiastočne urobil odkazom na dôvody uvedené v rozhodnutí prvostupňového súdu.

Sťažovatelia v sťažnosti poukazovali ďalej na to, že krajský súd dostatočným spôsobom neobjasnil skutkový stav veci, resp. na základe vykonaného dokazovania dospel k neprimeraným záverom a najmä vec nesprávne právne posúdil.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd považuje interpretáciu a aplikáciu dotknutých ustanovení právneho poriadku (najmä ustanovení upravujúcich podmienky vydržania) krajským súdom za zlučiteľnú s ústavou i medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

Za tejto situácie nemohlo dôjsť k tomu, aby rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v časti porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 296/2011-132 z 24. októbra 2011 a uznesením najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 84/2012 z 23. mája 2012 z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažovatelia svoje tvrdenie o porušení základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 296/2011-132 z 24. októbra 2011 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 84/2012 z 23. mája 2012 vo svojej sťažnosti napriek tomu, že boli zastúpení kvalifikovaným zástupcom, bližšie podrobnejšie neodôvodnili. Zrejme vychádzali z toho, že určením spoluvlastníckych podielov do dedičstva po ich otcovi v prípade vyhovenia ich žalobe by v konečnom dôsledku nadobudli v dedičskom konaní po otcovi väčší

spoluvlastnícky podiel k týmto nehnuteľnostiam, než aký nadobudnú v prípade, že rovnaké spoluvlastnícke podiely budú predmetom dedičstva po ich starej matke (keďže ako dedič do úvahy prichádza aj žalovaná), v dôsledku čoho sa domnievajú, že nenadobudnutím podielov, ktoré takto pripadnú v dedičskom konaní žalovanej, malo byť porušené ich základné právo na vlastníctvo a právo na majetok. Ak sťažovatelia vychádzali z toho, že im svedčila legitímna nádej na nadobudnutie (aj) tohto majetku, pretože splnili všetky zákonom ustanovené podmienky, tento záver by mohol byť správny, avšak iba v prípade, že ich sťažovatelia skutočne splnili. Ako už ale bolo uvedené vo vzťahu k ich tvrdeniam o porušení čl. 46 ústavy (a čl. 6 dohovoru), ústavný súd je toho názoru, že všeobecné súdy ústavne konformne aplikovali na vec sťažovateľov príslušné ustanovenia právnych predpisov, keď dospeli k záveru, že neb. F. M. spoluvlastnícke podiely nevydržal, a preto nespĺnili podmienky na vyhovie ich žalobe. V situácii, keď tieto zákonné podmienky vydržania neboli splnené, nemožno uvažovať ani o legitímnej nádeji sťažovateľov na nadobudnutie majetku. Sťažovatelia nemohli v čase vydania rozhodnutia krajského súdu (a najvyššieho súdu) legitímne bez splnenia zákonných podmienok očakávať, že spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam budú určené do dedičstva po ich nebohom otcovi, ak nespĺnili zákonom stanovené podmienky. Z uvedených dôvodov sťažovateľom nepatrila podľa názoru ústavného súdu ani legitímna nádej na nadobudnutie sporného majetku, a preto je vylúčené, aby rozhodnutím krajského súdu (a najvyššieho súdu) došlo k porušeniu ich práva garantovaného v čl. 20 ústavy a v čl. 1 dodatkového protokolu.

Z uvedeného je zrejmé, že napadnutými rozhodnutiami nemohlo dôjsť ani k porušeniu práv sťažovateľov garantovaných čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím krajského súdu (a najvyššieho súdu) a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, a z tohto dôvodu ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov aj v tejto jej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2012